nen, zoodra een der echtgenooten onder kerkelijke censuur is gesteld.

En de Gereformeerden hebben een middenweg bewandeld, waarbij het recht tot echtscheiding, door God zelf in zijn Woord geschonken, wordt gehandhaafd, maar beperkt tot gevallen van overspel, kwaadwillige verlating enz.

Ook hier heeft men dus zeer beslist met een Gereformeerde opvatting of wil men met een Gereformeerd beginsel te doen, maar met een beginsel, dat in geen kerkelijke Confessie door de Gereformeerde Kerken is uitgedrukt en ook in onze belijdenisschriften tevergeefs wordt gezocht.

Stelt men de belijdenisschriften dus als eenigen grondslag voor het onderwijs, dan zou een jurist aan onze Hoogeschool het volste recht hebben de Roomsche of Doopsgezinde of Gereformeerde beginselen op dit punt voor te staan. De Confessie bindt hem in dit opzicht niet.

Nu werpe Dr. Bouwman ons niet tegen, dat in ons Huwelijksformulier, in verschillende Synodale bepalingen en bij onze beste Gereformeerde practizijns deze Gereformeerde beginselen omtrent het huwelijk toch wel te vinden zijn.

Wij stemmen hem dit, ten deele althans, toe.

Maar voor de zaak, waarom het hier gaat, brengt ons dit geen stap verder.

Niet om onze liturgische formulieren of kerkelijke bepalingen of gereformeerde ethieken, maar om de *belijdenisschriften* der kerk gaat de strijd.

En daarin staat voor het huwelijksrecht niet één Gereformeerd beginsel aangeduid.

Zoo heeft dan ons onderzoek volkomen bevestigd het resultaat, waartoe Dr. Bavinck in 1896 kwam. Ook toen was door Deputaten der Synode voorgesteld de uitdrukking „Gereformeerde beginselen" te schrappen en te vervangen door de „belijdenisschriften". In het rapport door Dr. Bavinck[1]) hierover uitgebracht, werd daarop dit geantwoord:

Vervolgens gaan deputaten uit van de onderstelling, dat alle *Gereformeerde* beginselen, niet alleen voor de theologie maar ook voor alle andere wetenschappen, voldoende in de formulieren van Eenigheid zijn uitgesproken en ontwikkeld. Zij vinden de uitdrukking „Gereformeerde beginselen" te algemeen, stellen haar weglating voor en willen er voor in plaats stellen: de formulieren van eenigheid. Maar zulk eene opvatting, alsof *alle* Gereformeerde beginselen voor *alle* wetenschap reeds in de formulieren zouden geformuleerd zijn, is met den aard eener belijdenis in strijd, miskent de catholiciteit der Gereformeerde beginselen voor heel het terrein der wetenschap en zou in de practijk de andere wetenschappen spoedig geheel van haar Gereformeerd karakter ontdoen.

Zoo is het metterdaad.

Niet alleen zou de band aan de belijdenisschriften zonder meer onvoldoende blijken, maar *in de practijk zou het de andere wetenschappen spoedig geheel van haar Gereformeerd karakter ontdoen.*

Men zal thans gevoelen, hoe volkomen gewettigd dit bezwaar is.

Waar onze Confessie slechts enkele Gereformeerde beginselen voor de andere wetenschappen aangeeft, zou band aan de Confessie alleen, aan de hoogleeraren tegenover al die gereformeerde beginselen, die in de Confessie niet staan uitgedrukt, *vrij spel laten.*

En de zuigkracht, die in elke dwaling schuilt voor ons menschelijk hart, zou al spoedig maken, dat onder Gereformeerde vlag werd binnengeloodst wat lijnrecht met de Gereformeerde beginselen strijdt.

Wanneer wij dus weigeren met den voorslag van Ds. Bouwman mee te gaan, dan geschiedt dit niet uit zekere vasthoudendheid aan een eenmaal gekozen formule, maar omdat zijn voorslag naar onze overtuiging den grondslag onzer Hoogeschool op gevaarlijke wijze verzwakken zou.

Een les der historie.

In het kerkelijk, evengoed als in het staatkundig leven, komen telkens oogenblikken voor, dat men, na elkaar een tijdlang bestreden te hebben, de wapenen over en weer neêrlegt en tot een compromis komt, omdat een hooger belang daartoe dwingt.

Eerst stond men dan lijnrecht tegenover elkander.

De beginselen, die over en weer beleden werden, werden in hun wortelvezelen nageplozen en tot in hun verste consequentien doorgetrokken.

Er scheen geen verzoening mogelijk.

Het éêne beginsel sloot onverbiddelijk het andere uit. En beginselen mogen niet worden prijsgegeven.

Maar tenslotte dwong de nood der kerken, het belang van Gods Koninkrijk of de vijand, die de veste belaagde, de broeders, om hun strijd een wijle te staken.

Het bleek, dat er nog hooger beginselen, nog gewichtiger belangen waren, dan die waarvoor zij het zwaard hadden aangegord, en dat die belangen door den onderlingen strijd ernstig werden bedreigd.

Zoo kwam men dan saam en zocht naar een accoord.

Men liet de beginselen, die onverzoenlijk waren, rusten en vroeg naar de practijk. Het bleek, soms op verrassende wijze, dat met eenige concessies over en weer het geschil te verhelpen viel.

En al eischte het van de „voormannen," die zulk een zaak te leiden hadden, groote stuurmanskunst, om het scheepke behouden binnengaats te brengen, tusschen al de zandbanken der beginselen door, — wanneer de broederband maar weer trok en het onderling wantrouwen week, dan was het compromis er eer men het wist.

Zoo ging het ook in 1619 op de Synode van Dordt.

De broeders daar vergaderd, waren het lang niet op alle punten eens.

Er waren „rekkelijke" en „preciese" Calvinisten. Voorstanders van de episcopale en presbyteriale kerkregeering. Infra- en supralapsariers. Maccovianen en Lubbertisten.

Over geen enkel punt was men het volkomen eens, en telkens brandde dan ook op de Synode de strijd onder de broederen los.

Er was geschil over de zaligheid der jong gestorven kinderen.

Er was geschil over de beteekenis en waarde van Christus lijden en zoendood.

Er was geschil over de oorzaak der verwerping.

Er was geschil over de orde der besluiten en het voorwerp der verkiezing.

Soms liep de strijd zoo hoog, dat enkele balsturige leden der Synode zich zelfs aan de vergaderingen onttrokken en als Achilles in hun tent gingen zitten.

En het is niet, dan ten koste van de grootste inspanning en de uiterste voorzichtigheid geweest, dat het aan den vroeden Bogerman, die de vergadering praesideerde, ten slotte gelukt is, de Canones zóó te stellen, dat alle leden der Synode deze teekenen konden.

Vooral heeft het moeite gekost, de zoogenaamde Infra- en Supralapsariers te bevredigen. Waren de eersten verreweg sterker in getal op de Synode vertegenwoordigd, de tweeden telden mannen, wier naam van den verst reikenden invloed was, als: Gomarus, Hommius, Trigland, die in den strijd met de Arminianen vóóraan hadden gestaan.

Natuurlijk hebben de Arminianen hun uiterste best gedaan, om deze broeders tegen elkaar in het harnas te jagen. Ze zouden in hun vuistje hebben gelachen, Epicopius en de zijnen, wanneer deze twistappel, door hen op de synodale tafel geworpen, de broeders onherroepelijk had doen uiteengaan. Het Arminianisme was dan met den buit gaan strijken.

Gods genade heeft dat gevaar toen afgewend.

Na lang wikken en wegen, is er een formule gevonden, waarbij Infra- en Supralapsariers zich konden neerleggen. Het is onjuist, wat men gewoonlijk zegt, dat de Infralapsariers hun gevoelen in de Canones hebben doorgedreven en de Supralapsariers het onderspit hebben gedolven. De Supralapsariers hebben zelf in een stuk, dat op de Synode is ingediend, op de formuleering, die thans in de Canones staat, aangedrongen, omdat *alle* partijen zich daarin konden vinden. En Gomarus, wien toch niemand van beginselonvastheid beschuldigen zal, heeft niet alleen de Canones tijdens de Synode onderteekend, maar nog kort voor zijn dood een plechtige verklaring afgelegd, dat in de Canones *niets* stond, wat met zijn overtuiging streed. Wie dan ook het standpunt van Gomarus niet van hooren zeggen, maar uit zijn werken kent, en nagaat, wat in de geheime conferentiën bij de concipieering der Canones besloten is, begrijpt waarom Gomarus zoo spreken kon.

De Canones van Dordt waren dus ook op dit punt een compromis, waarin, ter wille van den gemeenschappelijken vijand, Infra- en Supralapsariers tot een akkoord gekomen zijn. Geen van beide droeg de zege weg. Noch het infra- noch het supralapsarisme werd veroordeeld. En ook, al hebben schijnbaar de supralapsariers het meest moeten toegeven, zij konden het doen, omdat ook naar hun overtuiging, in een kerkelijke confessie, de zaak niet anders kon worden voorgesteld en hun eigen beginsel ongeschonden bleef.

Juist daarom is het zoo diep ergerlijk, dat in later tijd de Infralapsariers van dit accoord misbruik hebben gemaakt, om Gomarus op zijn ouden dag aan te klagen, met behulp van Groningen's Staten hem het zwijgen hebben opgelegd, en Maresius, Gomarus opvolger, na diens dood hem publiek heeft beschuldigd van onrechtzinnigheid.

Er is dan ook maar één kreet van ergernis over dit feit door heel het land opgegaan. Niet alleen de Supralapsariërs, als Voetius en de zijnen, wisten geen woorden scherp genoeg, om dit bedrijf te brandmerken, maar zelfs de nobeler figuren onder de Infralapsariërs zooals de beroemde hoogleeraar Rivet te Leiden, keerden zich met verachting van dit bedrijf af.

En terecht.

Waar een compromis gesloten wordt, daar brengt broedertrouw en eerlijkheid mede, dat geen van beide partijen zich achteraf de overwinning toekent en misbruik maakt van het getroffen akkoord, om te beweren, dat zijn tegenpartij ongelijk heeft gekregen.

De aard van een compromis ligt juist daarin, dat geen van beide partijen zijn beginsel doordrijft, maar dat men over en weer concessies doet. En de sterke zal daarbij, naar het woord des apostels, altijd genoodzaakt zijn het meest toe te geven, om de zwakheid van den onsterke te dragen.

Er is dus bij een compromis noch een overwonnene, noch een overwinnaar.

Er is een broederhand, die over alle bezwaren heen is uitgestoken, om te zien of men tot een gemeenschappelijk resultaat komen kan.

Het kwam ons voor, dat deze les der historie ook voor onze dagen niet te onpas was.

[1]) In zijn brochure *Theologische School en Vrije Universiteit* in 1899 uitgegeven, schijnt Dr. Bavinck eenigszins terug te zijn gekomen van het bezwaar, door hem als Rapporteur in 1896 op de synode van Middelburg ingebracht. Althans de formule in Art. 2 gekozen en in 1896 door hem verdedigd tegen de bezwaren van de heeren Lindeboom c. s. wordt in deze brochure als onvoldoende afgekeurd en het voorstel gedaan om als grondslag te kiezen *de H. Schrift naar de verklaring der Gereformeerde belijdenisschriften.* Toch blijft Dr. Bavinck ook hier nog de *mogelijkheid* erkennen, dat er Gereformeerde beginselen zijn, die nog niet in de belijdenis staan uitgedrukt en wil hij dit bezwaar ondervangen, door niet alleen de belijdenisschriften, maar ook het Woord Gods uitdrukkelijk te noemen, waarin *alle* beginselen voor de wetenschap te vinden zijn. De vraag of deze formuleering inderdaad het bezwaar ondervangt, laten we in het midden. Het is ons genoeg, dat Dr. Bavinck in 1899 het standpunt van Dr. Bouwman nog niet deelde en in de Confessie *alleen* dus geen voldoenden waarborg voor het Gereformeerd karakter van het onderwijs vond.

Uit de Pers.

Op zijn eigenaardige, van fijn vernuft tintelende wijze heeft Ds. Gispen, die thans zijn brieven aan een jeugdig ambtgenoot richt, den spot gedreven met de wijsheid der heeren crimineel anthropologen.

Een oogenblik dacht ik mij den Apostel Paulus in dezen kring van die gelcerde mannen, gelijk hij eenmaal op den Areopagus verscheen, predikende de Goddelijke afkomst van den mensch; de schepping der wereld door een eeuwig wezen, dat geen begin, voortgang of einde heeft; de verantwoordelijkheid van den mensch voor hetgeen hij doet of nalaat; en het wereldgericht op den jongsten dag door Jezus Christus, die is God en mensch in één persoon, die van de dooden is opgestaan en die alle gestorvenen naar het lichaam uit den dood zal opwekken, om voor zijn rechterstoel te verschijnen, om geoordeeld te worden, en weg te dragen wat zij in het lichaam gedaan hebben, hetzij goed, hetzij kwaad; m. a. w., dat God een dag bestelt heeft, op welken hij den aardbodem rechtvaardig zal oordeelen, door een Man dien hij daartoe verordineerd heeft.

In mijne verbeelding hoorde ik den een spreken van Joodsche opvoeding, den ander van erfelijk belast zijn, een derde van hallucinatie. Ik zag den een bezig met den schedel des Apostels te betasten en een ander was aan het meten van den schedel. Men zocht afwijkingen, waaruit zich het abnormale in dezen Joodschen man liet verklaren, althans waaruit zich eenige gegevens lieten verzamelen, die tot verklaring bouwstof aanboden. Het was mij, of ik den een hoorde vragen, wat de Apostel dagelijks gebruikte, omdat de mensch is, wat hij eet; een ander vroeg, of hij wel eens gehypnotiseerd was en eindelijk of hij, in den laatsten tijd, ook lijdende was geweest aan influenza?

Intusschen werd ook daar geen eenstemmigheid openbaar, b.v. op het dogma van geboren misdadigers, eenzame opsluiting, bijgebouwen aan gevangenissen voor de geneeskundige waarneming en bestudeering van verdachten enz. Een der heeren noemde de mooie, nieuwe gevangenis te Haarlem een broeinest van gevaarlijke microben, terwijl een ander het nut der cellen verdedigde. Ook was de een veel consequenter dan de ander in de toepassing der beginselen. Volgens een der sprekers schuilt in geen enkele daad eenige verdienste. De geleerde, die de wetenschap vooruitbrengt, dankt dat alleen daaraan, dat zijn moeder gelukkig was in de loterij, waarin de levenskiemen worden verkregen.

Op den klank der namen afgaande, zou men zoo zeggen, dat de Italianen in de consequenties van het godloos systeem het verst gaan. Hoe jammer, dat op zulke congressen geen mannen verschijnen, die met Christelijke geleerdheid de dwaling weerstaan, door van de waarheid te getuigen, gelijk Paulus eens deed voor en onder de mannen van Athene. Althans, zoover ik kon nagaan, is er noch van Roomsche, noch van Gereformeerde zijde eenige tegenspraak geweest.

Als men echter van zulke dingen hoort en leest, gevoelt men toch ook de hooge waarde van de Christelijke geleerdheid. Aan de Stedelijke Universiteit van Amsterdam wordt zij nog beleden en gehandhaafd door één hoogleeraar in de Scheikunde en door den Roomschen Professor in de Wijsbegeerte van Thomas Aquino. Hoe moest dit niet nopen tot het ineenslaan der handen van allen die nog vasthouden aan de belijdenis van den levenden God, om ook op het gebied der wetenschap een banier op te richten, en te begrijpen, dat er behoefte is, niet uitsluitend aan wel ondcrlegde en wetenschappelijke predikanten, maar ook aan natuurphilosophen, aan rechtsgeleerden enz., die het herleefde Heidendom weêrstaan, en geoefend zijn in den geestelijken wapenhandel, om dat Heidendom met zijn eigen wapenen te bestrijden.

Dit is kostelijke humor.

En ze heeft te meer waarde, omdat het slot zoo diep ernstig wijst op den nood der tijden, die om een Christelijke wetenschap roept.

Moge, wanneer de zaak tusschen Kampen en Amsterdam in orde is, voor de Vrije Universiteit een periode van nieuwen bloei aanbreken, zoodat zij heel ons volk ten zegen kunne zijn.

In de *Nieuwe Sprokkelaar* werd, naar aanleiding van het letterkundig congres te Nijmegen gehouden, een ernstige waarschuwing tegen de richting onzer nieuwere letterkunde gericht:

In Nijmegen werd dezer dagen een zeer belangrijke vergadering gehouden; belangrijk voor ieder die iets gevoelt voor de waarheid: *De taal is de ziel* van het volk.

Op deze vergadering, het 26e Nederlandsch taal- en letterkundig Congres, kwam ook de zoogenaamde *moderne kunst* ter sprake.

Die kunst, zich openbarend ook op het *tooneel* en in de *letterkunde*, heet zoo, omdat ze afgerekend heeft met wat haar aanhangers »verouderde begrippen» noemen.

Dat die afrekening aan de zedelijkheid nu juist niet bevordelijk is, werd nog eens herinnerd door den Heer Taco H. de Beer, een der sprekers op het Congres, die o. a. beweerde: »Wat voor vijf en twintig jaren nauwelijks had uitgesproken durven worden, wordt openlijk ten tooneele gebracht.»

Die herinnering knoopte een ieder in het oor, die voor zichzelf of voor zijn kroost in een gang naar het tooneel of in het lezen van de werken der moderne schrijvers nu juist zooveel kwaad niet kan zien.

Er zit wel veel kwaad in.

Het modern tooneel en de moderne literatuur ademen over t algemeen een geest, die rechtstreeks ingaat tegen den geest des Christendoms.

Merkwaardig ter kenschetsing van het lage peil waarop vele tooneelstukken en romans staan, was ook de stelling van mej. Eva Westenberg en de opmerking van den onzen lezer goed bekenden Dr. Laurillard.

Die stelling luidde: »Een der oorzaken dat op het Tooneel zooveel is, wat anders behoorde te zijn, is het laag staan van vele tooneelspelers en speelsters als menschen van ontwikkeling, beschaving en zedelijkheidsgevoel.»

En de pittige opmerking van Dr. Laurillard luidde: »Sommige schrijvers denken dat het gebied der schoone letteren en der vuile dingen één zijn. Daar hoort echter een afscheiding met prikkeldraad te zijn.»

Mogen in het gelang van de *zedelijkheid* des volks, waarmee zijn *welvaart* en zijn *kracht* zoo nauw samenhangen, steeds meer de oogen openguan voor het gevaar dat ons als Natie bedreigt van de zijde van het modern Tooneel en de moderne Letterkunde!

Weg met vuile »planken» en vuile boeken!»

Deze waarschuwing is niet overbodig.

De bekoring, die van deze nieuwere letterkunde uitgaat, werkt ook in onze kringen door.

En onder den naam van „nieuwe kunst" worden de meest onzedelijke romans aan onze jongelingen en ongedochters aangeprezen.

Wie ze niet leest, heet niet op de hoogte van zijn tijd. Het is achterlijk om Couperus, Borel, van Eeden niet te kennen.

Juist daarom kan het niet luide genoeg gezegd, dat geen Christelijk gezin met deze nieuwere letterkunde coquetteeren mag.

Er staat geschreven: Gij zult den Heere uwen God niet verzoeken.

Buitenland.

Duitschland. Duitschland in den Z.-Afrikaanschen oorlog door Engeland vernederd.

Het is opmerkelijk, dat de Engelschen in Zuid Afrika niets meer ontzien. Wel een bewijs, dat zij na een oorlog van bijna twee jaren nog niet daar gekomen zijn, wat zij hadden willen bereiken. Eerst hebben de Engelsche legeraanvoerders de Duitsche zendelingen en hunne stations althans ontzien, al werden de arbeiders verdacht van sympathie te gevoelen voor de Boeren. Maar dit is anders geworden. In Duitsche bladen moest daarom de vraag gedaan worden, nadat het Duitsche Evangelische Zendingstation Botschabelo door de Engelschen verwoest was, wat het ministerie van buitenlandsche zaken tot bescherming van Duitsche onderdanen, Duitschen eigendom en Duitschen arbeid tot beschaving, dacht te doen. Hierop is geen antwoord gegeven. Inmiddels is door een aanzienlijken Duitscher in Middelburg, die tot hiertoe Engelschgezind was, een bericht gezonden, dat de eerste mededeelingen omtrent de gewelddenarijen der Engelschen nog in de schaduw stelt. De *Reichsbote*, een bekend antirevolutionair orgaan, schrijft hierover: „Men moet weten dat Botschabelo ongeveer 21 uren van Middelburg verwijderd is, en in het zelfde rivierdal ligt. Het is het hoofdstation van de Synode Zuid-Transvaal, de woonplaats van den superintendent dier synode en de zetel van een seminarium voor geheel Transvaal, dat voor het uitbreken van den oorlog sterk toenam. Er arbeiden daar vier zendelingen, twee aan het seminarium, en drie zorgen te gelijk voor de Duitsche gemeente in Middelburg. De zendelingen hielden het voor plicht om zich geheel neutraal te houden, en de Duitsche vlag, die van hunne huizen woei, werd evenzeer door de vroegere militaire bevelhebbers der Engelschen als door de Boeren geëerbiedigd. Engelsche officieren gingen in het Zendingshuis uit en in, en met name was een Majoor uit Canada dikwijls de gewenschte gast bij de zendelingen. Nadat er te Middelburg een andere Engelsche militaire bevelhebber gekomen was, zijn plotseling in den nacht de drie aanwezige zendelingen en twee andere aldaar wonende Duitschers van hunne bedden gelicht en naar Middelburg gevoerd, om aldaar in een gevangenis gesloten te worden, en dit zonder dat daartoe de minste aanleiding gegeven werd. Tot ontbijt werd hun koffie in een vuilen blikken emmer voorgezet, en vervolgens werden zij ook op elke manier onwaardig behandeld. Eerst nadat een zaakgelastigde van den Duitschen consul te Pretoria zich met de zaak bemoeid had en nadat door Middelburgsche burgers een borgstelling van 10,000 pond sterling (*f* 120,000) gesteld was, werden zij uit de gevangenis ontslagen. Ook werd na lange onderhandelingen toegestaan om de onder 3000 zwarten achtergebleven vrouwen en kinderen van Botschabelo af te halen. Toen dezen de noodzakelijkste dingen bijeen pakten, vielen de Engelsche soldaten die den Duitschen tot begeleiding werden mede gegeven, op de kasten en kisten aan, sloegen ze stuk en gingen onder de oogen van hunne officieren aan het plunderen. Den zwarten, die als huisbewaarders waren aangesteld, zette men het geweer op de borst, zoodat zij de plundering niet konden verhinderen. Ook de kerk is geheel uitgeplunderd, en juist op die plaats hebben de Engelsche soldaten het schandelijkst huisgehouden, en laag heden begaan, die de briefschrijver slechts aanduidt. Wat niettegenstaande dit alles nog veilig te Middelburg gekomen is, was toen niet bekend. Dit alles is officieel aan den vertegenwoordiger van het Duitsche volk medegedeeld — wat is inmiddels tot bescherming van de zendelingen gedaan? Wij erhalen deze ernstige vraag."

Aldus schrijft de *Reichsbote*. Een Duitscher, voegde er bij: „Waar blijft de Duitsche consul? Waar de Rijkskanselier? Moeten wij Duitschers ons alle onbeschaamde verkrachting van het volkenrecht door de Engelschen geduldig laten welgevallen?"

Er zijn Duitschers die er voor uitkomen, dat zij achter de tooneelschermen der hooge politiek niet kunnen zien. Wat het volk ziet, gelijkt op de vernedering van Duitschland door Engeland; men bukt voor Engeland, alzoo het ons in een grooten oorlog overwonnen had. Sedert de groote wapenfeiten van 1870 heeft zich Duitschland nooit zoo voor een vreemd volk vernederd, als tegenwoordig voor de Britten."

Men ziet hieruit, hoe men, bedekt, ook in Christelijke kringen critiek uitoefent op de handelingen van den Duitschen keizer die met zijn oom den Koning van Engeland op goeden voet blijven wil. Overigens ziet men hier, hoe de zonde ook de regeering op een hellend vlak kan plaatsen. Het uitlokken van den oorlog is een onrechtvaardigheid geweest, maar men dacht de Boeren na eenigen strijd te kunnen overwinnen. Na bijna twee jaren worstelen heeft men zijn doel nog niet bereikt. De Engelsche regeering ziet nu in, dat, zoolang geheel Transvaal en de Oranje Vrijstaat niet in een woestenij herschapen is, waar geen mensch noch dier voedsel vinden kan, de Boeren de wapenen niet zullen neerleggen. Daarom wordt alles verwoest, wordt het vee afgemaakt, de vruchtboomen omvergekapt en worden de woningen in de asch gelegd en de niet strijdende bevolking naar concentratie-kampen overgebracht, om daar voor een groot deel ellendig om te komen. Voorwaar! alle kwaad dat uit de geldgierigheid kan voortspruiten, wordt wel over Zuid-Afrika gebracht. Blijve het gebed van de geloovigen voor onze zwaar beproefde broeders opgaan tot den Heere der Heirscharen!

Engeland. Het 3de oecumenisch concilie der Methodisten te Londen.

In Gereformeerde kringen heeft het woord Methodisme, vooral in den laatsten tijd, een minder goeden klank gekregen. En het is niet te ontkennen, dat men o. a. de reformatie der kerk dikwerf heeft tegengestaan met redenen, die aan het Methodisme ontleend werden. Zoo hoorde men wel de bewering, dat het er toch maar op aan komt, om zielen te redden van het eeuwig verderf; dat de predikanten, die de waarheid verkondigen, dit het best kunnen doen in de Hervormde kerk, en dat het daarom maar 't best is, om in die Hervormde kerk te blijven. Het redden van zielen staat op den voorgrond, en omdat men denkt de meeste menschen te kunnen bereiken wanneer men onder de Synodale organisatie blijft, daarom zal men maar geen pogingen doen om tot een kerkstaat te geraken, die meer in overeenstemming is met het Woord van God

Omdat evenwel bij de Methodisten de hoofdvraag voor een mensch die aanvankelijk ontwaakt is uit den doodslaap der zonde: Hoe sta ik persoonlijk tegenover God? Zal ik op den dag des gerichts voor den heiligen God kunnen bestaan — op den voorgrond treedt, is het niet te verwonderen, dat het zijn aanhangers bij miljoenen is gaan tellen, zoodat bij den aanvang van de 20ste eeuw de Methodistische kerken 30 miljoen zielen in zich vereenigen.

Met het oog ook op die uitbreiding, komt het ons niet ondienstig voor, het een en ander mede te deelen omtrent het Oecumenisch congres, dat in de maand September te Londen vergaderd is geweest, waarop alle Methodistische kerken van de geheele wereld vertegenwoordigd waren.

Om de tien jaren worden die congressen gehouden.

Twintig jaar geleden had de eerste samenkomst te Londen plaats. De tweede kwam in 1891 te Washington in Noord-Amerika samen.

Het thans gehouden congres duurde een paar weken en werd den 17den September gesloten. Er waren ongeveer dertig miljoen zielen van alle werelddeelen vertegenwoordigd. Daarom was het noodig, het te verdeelen in een oostersche en een westersche sectie.

Tot de eerste behoorden de vertegenwoordigers van de Wesleyaansche Methodisten, van de *New-Connection*, van de *Primitives* en nog enkele andere in Engeland. Of de Calvinistische Methodistische kerk van Wales vertegenwoordigd was, konden wij uit de verslagen die wij in verschillende bladen lazen, niet opmaken. Daarbij omvatte de eerste sectie alle Methodistische kerken van Europa, Asie, Australië en Afrika.

Tot de tweede, de Westersche sectie, behoorden de kerken van Amerika, waartoe in de eerste plaats de *Methodist Episcopal Church* van de Vereenigde Staten van Noord Amerika geteld moet worden.

Het congres werd geopend met een preek van bisschop Galloway, van de Methodist Episcopal Church, South, van Amerika. Hij legde den nadruk op de behoefte aan persoonlijke ervaring van verlossing, als de hoofdzaak van den godsdienst. Hij stelde op den voorgrond Wesley's gezegde: „Ik zoek het teeken van mijn eenheid, met wien ook, nooit in eenige geloofsovertuiging. Ik heb mijn meening en laat anderen de hunne. Wat ik wil is een vroom leven. Wie dat hebben, zijn mijn broeder en zuster en moeder."

Toch heeft de bisschop ingezien, dat, wanneer deze stelling werd doorgetrokken, men de mannen van het ongeloof in het gevlij komen zou, die immers ook steeds er op wijzen, dat de dogmatiek niets is, maar vrije vroomheid alles moet genoemd worden. Daarom liet hij in zijn rede ook deze woorden invloeien: „De taak van het Methodisme is bovenal om bijbelsche vroomheid in de wereld te verspreiden. Men moet persoonlijke ervaring bezitten van de verlossende kracht des Christendoms. Er kan niet genoeg liefde bestaan, maar evenmin mag verslappen het geloof in de grondwaarheden van het Evangelie." Deze herinnering was waarlijk niet te onpas.

Het is opmerkelijk — en daaruit is misschien het feit te verklaren, dat in den laatsten tijd het Methodisme zoozeer veld won — dat de verschillende takken der Methodisten neiging toonen om elkander te zoeken en zich te vereenigen. Reeds leven in Canada en in Australië alle Methodisten in één kerkverband zamen. Men denkt in Engeland tot hetzelfde te zullen komen.

Ook is het op het 3de oecumenisch concilie duidelijk gebleken, dat de Methodisten, al stellen zij de noodzakelijkheid van de individueele bekeering op den voorgrond, daarom nog wel voor andere dingen die de eere Gods of het heil van het volk betreffen, hart hebben. Zij hebben overal den strijd aangebonden tegen de noodlottige zucht tot het spel, tegen alcoholische dranken. Ook werd het openbaar, dat er in Methodistische kringen gestreden wordt tegen den geest, die de belijdenis aan de wereld gelijkvormig zoekt te maken, terwijl zij ook voortdurend waken, dat de jeugd in hunne beginselen wordt opgeleid.

Eigenaardig is het antwoord, dat het concilie aan den aartsbisschop van Canterbury gaf op een schrijven van dien Anglicaanschen kerkvorst, waarbij hij de Methodisten uitnoodigde zich bij de Episcopaalsche kerk te voegen, van welke zij eenmaal waren uitgegaan. Daarin lezen wij het volgende:

„Uwe opwekking tot eene mogelijke vereeniging van de Methodisten met de Anglicaansche kerk, doet belangrijke en vèr reikende vraagstukken ontstaan. Van de vele millioenen Methodisten, die hier vertegenwoordigd zijn, wonen *zes zevenden* in de Vereenigde Staten van N. Amerika, of in gedeelten van het Britsche Rijk, waar de wet geen Staatskerk kent. Onder het resteerende zevende deel is een aanzienlijke meerderheid, die geen afstand zou willen doen van de volslagen onafhaakelijkheid, met Christus alleen als hoofd, welke het deel is der kerken, waartoe zij behooren. Het zal u niet ontgaan, van hoe grooten invloed dit feit is op het door u opgeworpen denkbeeld. Doch er is een grooter en meer blijvende moeilijkheid. Wij weten niet, dat er van eenige wettige macht in de Episcopaalsche kerk eene verklaring is uitgegaan, waaruit men zou kunnen afleiden, dat die kerk de geldigheid erkent van de bediening des Woords en der Sacramenten, die wij bezitten en liefhebben. En met het oog daarop zou elke instemming onzerzijds met een beweging die een samensmelting beoogt van onze kerken met de Anglicaansche kerk, een erkenning zijn van de ongeldigheid en minderwaardigheid onzer kerkorde, die onze overtuiging ons niet veroorlooft te doen."

Het komt ons voor, dat dit op Methodistisch standpunt flink geantwoord is, vooral nu in de laatste jaren in Episcopaalsche kringen de geldigheid van het ambt in den dienst van Christus wordt afhankelijk gesteld van de vraag, of men behoorlijk door een Episcopaalschen bisschop geordend — velen zullen zeggen gewijd — werd.

Gemengd nieuws.

Gedurende de ziekte van den president Mac-Kinley zond de staatssecretaris twee telegrammen aan alle kerken van de Vereenigde Staten, het eene des voormiddags, het andere des namiddags, waarin vermeld stond, hoe het met den lijder, volgens verklaringen van den geneesheer gesteld was. Deze telegrammen werden den volke in de morgen- en avondgodsdienstoefeningen voorgelezen. Meen niet hieruit, dat ook wanneer het beginsel van een vrije kerk in een vrijen staat gehuldigd wordt, er eene hartelijke verhouding tusschen beide lichamen kan bestaan.

——